

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 cèntims

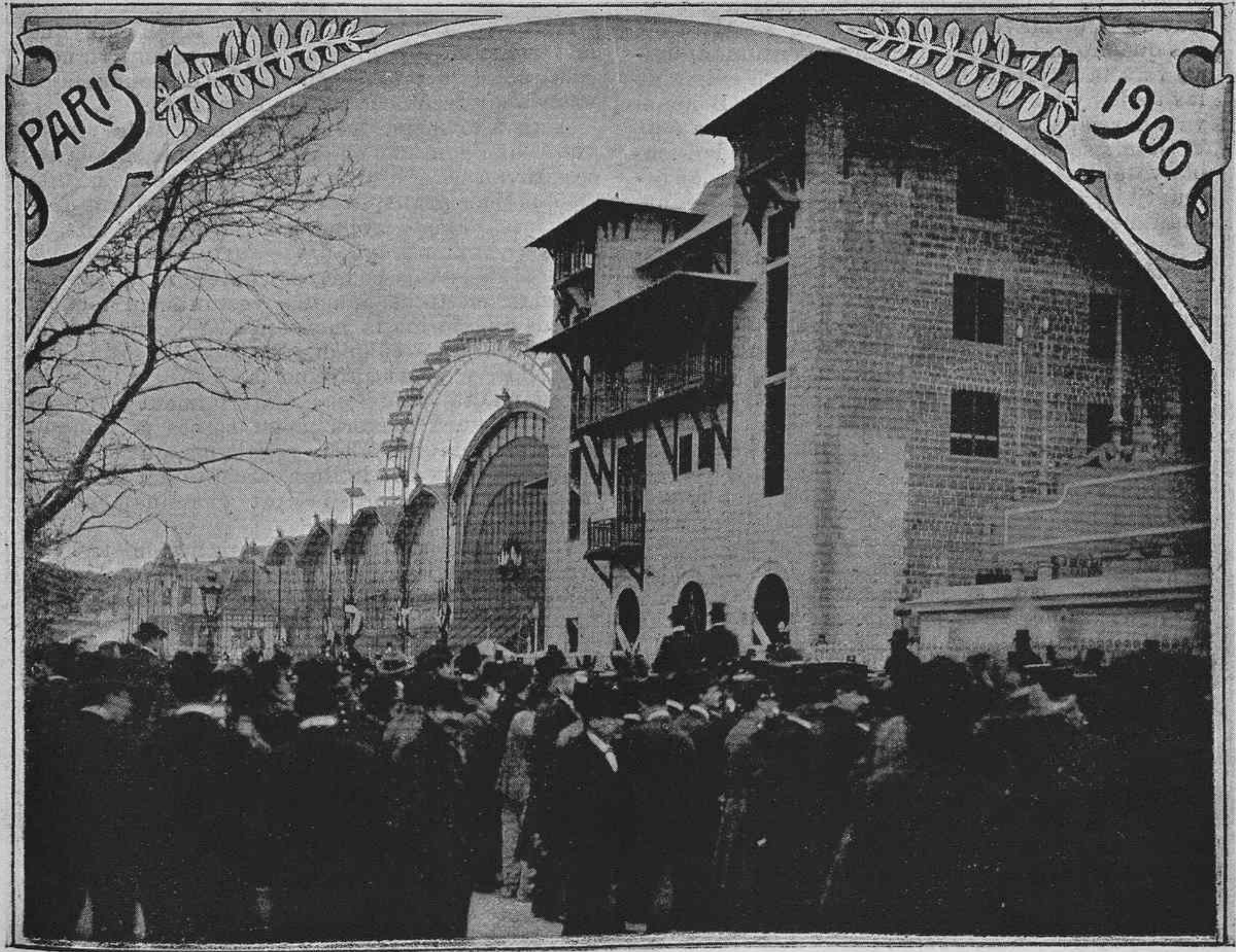
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, núm. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba Puerto Rico, y Extranjer, 5

INAUGURACIÓ DE L' EXPOSICIÓ UNIVERSAL

Mr. Loubet y 'l corteig oficial entrant en lo Saló de festes, ahont deu celebrarse l' acte de l' obertura del gran certamen internacional.

(Inst. feta expressament pera LA ESQUELLA)

CRONICA

Feya alguns anys que no havíam tingut un dilluns de Pasqua tan hermós, tan seré, tan radiant com el present. Per regla general en semblant diada si no plovisquejava estava núvol, ab gran desconsol de las fondas, restaurants y casas de beguda dels alrededores de la capital que feyan grans provisions y havian de confitárselas. Enguany, en cambi, han fet el seu agost... y 'l Sol, perque ellas poguessen ferlo, va ferlo també. ¡Quina manera de llambregar y de fer sentir la seva influencia!... Mes ja ho havém dit: un sol de agost en tota regla, en plé mes de abril.

Desde 'l Cel qual inmensa extensió domina com á rey de la llum y del calor vital semblava dir:

—Aproveitevos, miserables súbdits de 'n Silve-la: veniu á disfrutar de mas caricias de foch... Jo soch l' únich element de vida que ha respectat en Villaverde. A mí 'm podeu pendre sense cap reparo ni inconvenient: per disfrutarme no se 'us exigirá cap tribut especial, ni se 'us fará enganxar cap sello.

Y la multitud, com si sentís la veu del astre-rey despertantli en la massa de las sanchs l' alentador pesigolleig primaveral, va llansarse al camp, ansiosa d' esplay, ab bons cotxes per obrirse pas y guanyar siti en els tranvias y trens que carregats á curull feyan l' ordinaria ruta.

***

¡Quánta gent va sortir dels caus de la ciutat vella y de las monótonas casassas del Ensaxe!... ¡Y quina manera de animarse 'ls que fins fa poch foren pobles dels alrededores de Barcelona!...

Els que tenen torre ó torreta que 's contan á milers, el dilluns de Pasqua van á obrirla per primera volta després del hivern, atrets per l' esclat de la primavera que floreix en sos jardins. Els que no 'n tenen, se contentan entumant desde fora la flayre de las flors reclosas á través de las tapias y las reixas. El Passeig de la Bonanova á Sarriá, y la carretera de la Bonanova á ca 'n Gomis se converteixen en sucursals de la Rambla y del Passeig de Gracia, ab sas corrúas de carruatjes y ab sas movedissas fileras de transeunts endiumenjats que passejan amunt y avall arrossegant els peus, pausadament, ab nyonya maquina.

Alli en aquells sitis privilegiats que podrián ser amplíssimas avingudas, com las que tenen las principals ciutats del mon, es ahont se revela la mesquinesa dels barcelonins, filla de son esperit excessivament individualista. «Tot per mí y res pel públich» sembla ser la divisa dels fills de la nostra terra. En fer amplíssims passeigs que augmentarían el valor y la importancia de las sevas fincas no hi volen pensar.—«¿Hi puch passar jo ab el cotxe? Donchs ja n' hi ha prou: aixó basta.»

Y aixecann sas torres de recreo voltadas de tapias elevadas com si haguessen heretat dels moros aquell amor á la concentració secreta de la vida de familia; aquell rezel egoista de que ningú puga disfrutar ni ab la mirada dels seus regalos. Per una anomalia inexplicable no tenen harém, ni usan turbán. Pero 'l cristianisme que diuhen professar no 'ls ha fet gota generosos.

***

Tot aixó pensava, recurrent dilluns aquells sitis poblats avuy de fincas de recreo mes ó menos afileradas y mes ó menos ocultas, y qu' en altres temps eran camps de conreu ab una qu' altra ca-

sa de pagés. Lo nom de l' agrupació de Sant Gervasi de Cassolas, no vé pas del utensili que serveix per cuynar: Cassolas es una contracció de *Casas solas*, aludint á las aisladas que en tot lo primer ters del present sigle constituían el poble rural de Sant Gervasi.

Tot aixó pensava principalment al fixarme en els treballs qu' están realisantse ab gran activitat pera la construcció del ferrocarril funicular que ha d' escalar la cima del Tibi-dabo.

A la botaruda montanya atapahida un temps de pinedas aromáticas, y tapissada sempre y fins ara de bruchs y arbossos, que quan aquells deixan els afiligranats ramells de sas minúsculas floretas, mostran els altres la vermellor carmínea de sas cireras de pastor, l' están avuy obrint en canal de dalt á baix. Precisa obrir una rampa recta, á dret fil, perque 'ls vagons funiculars reliscant sobre 'ls rails y amarrats ab un llevant de fil d' acer pugan pujar y descendir, pausadament, pero sense destorbs ni gerigonsas. Hau de ser els tals vagons semblants als catúfols de un cinia arrossegantse, y no tindrán ni 'l majestuós cimarral de fum que 's desvaneix en l' ayre á glops ni 'l panteig esbufegant de la locomotora.

L' instalació de aqueixa nova vía es un progrés, no ho dupto: la cima de la montanya será mes assequible que fins ara á las grossas multitudes, no pot negarse... Pero 'ls encants de l' ascensió á peu á n' aquella altura de 532 metros sobre 'l nivell del mar y lo que té de higiénich aquest exercici, s' haurán acabat per sempre.

Ja 'm sembla que algú m' observa:—Pero home, no digui aixó, perque á pesar de haverhi funicular, si algú vol pujar'hi á peu, ningú l' en privará. ¿Cóm dimontri no ho comprén aixó?

Ara 'ls ho vaig á dir perque no ho comprench.

***

Ab la construcció del funicular tinch entés que hi va unit un altre negoci de major importancia pels que se l' han empresa: tal es el de donar major valor als terrenos de tota la montanya.

Aixís á lo menos ha de deduirse de la pressa que s' han donat en adquirir no ja sols els que necessitavan per l' establiment de la línea, sino tots els que han pogut, fossen de l' extensió que fossen, mes ó menos colindants ab ella, en tota la falda de la montanya, desde abaix á la cima.

Ab aixó sols ja poden calcular si n' hi cabrán de torres en totas aquellas vessants, en tots els repeus que forma la montanya. Y ja veurán ab quina llestesa s' edifican, rodejadas totas de altas murallas, exactament com las de abaix, privant als viandants sino 'l pas materialment el recreo de la vista. Y llavors ¡adeu boscos perfumats! ¡adeu per sempre ombres regaladas, que en l' estació estival veléu la llum ardenta del sol y donéu al oreig major suavitat y refinament de frescura!...

L' ascensió podrán ferla 'ls excursionistas entre parets que exhalarán la fernal del resol, assecadora de la gola y 'ls pulmons, lluytant ab l' asfixia, sense cap afalch de la naturalesa, sentint sonar á dintre dels edificis las notas de un vulgar piano repicant una polca adotzenada ó l' últim aire obsessionant del género xich.

En una paraula: la lliure naturalesa, que avuy s' entrega generosa á tothom qui va á trobarla, quedarà sacrificada al autoig dels burgesos que ab sos tráfechs y negocis hajan lograt reunir un grapat d' or pera pagarse una torre al Tibi-dabo.

***

A Suissa, tant de cremalleras, com de funicu-

SILUETAS BARCELONINAS

Recorts de las professóns de Senmana Santa.

lars n' hi ha dotzenas; pero no 's construixen com el del Tibi-dabo ab l' intent de convertir en casals una montanya, sino per facilitar á tothom el goig de disfrutar sa natural bellesa.

Aquí, en cambi, fins s' assegura que s' hi construirà una iglesia, no per devoció, sino per negoci.

—Desde 'l moment que hi ha iglesia y tot, bé valen els terrenos una peseta mes el pam—dirá l' afortunada empresa.

Y mentres tant quedará destruhida y profanada

la gran iglesia, la que te per sostre 'l cel, per llantias els astres, per cántichs el remoreig del vent al agitar las copas de las pinedas, y per encens els perfums del bosch y els misteris de la calitja... Una iglesia lliure, emocionant, que pene-

tra en tots els cors... y no 's cuyda may de ficar la ma dintre de cap butxaca.

P. DEL O.

REFLEXOS

(Per l' Album d' una nena)

Ta mare que 't vetllava ben aprop, aixís que va esclatar per primer cop de tos ullets l' esguart, tant viu y ardit que semblava un anhel indefinit, va descobrir al fóns de ta mirada la mateixa mirada enamorada de son amant marit.

Demá serás casada y ton espós, estrenyente ab amor contra 'l seu cós al impuls del deliri fecondant, en ton esguart d' esposa y tendre amant hi veurá mitj-confosa, esgarriada, la precursora angelical mirada del desitjat infant.

Y els ullets d' aquest fill del vostre amor

(3 M)

reflectirán després tot el teu cor;
 ton esperit prenyat d' un pur anhel
 reflectirà en son front com un estel...
 Y el teu somris de verge enamorada
 reflectirà també alguna vegada
 en sos llabis de mel.

ALTER EGO.

LO INEXPLICABLE EXPLICAT

El fenómeno es tan visible que fins els cegos han hagut d' adonarse'n.

La primavera s' ha fet fonedissa.

Búsquinla pel cantó que vulguin: no la trobaran en lloch.

L' escamoteig, evaporació ó lo que sigui s' ha realisat ab una llimpiesa tan rara, que no hi ha ningú que avuy per avuy no digui lo mateix:

—¿Cóm ha sigut aixó? ¿Quí l' entén aquest misteri?

Del cru hivern hem saltat al bullent estiu. Ni l' mes ténue clar-y-obscur, ni un día de transició.

Ahir petavam de dents; avuy hem d' aixugar-nos el suor que 'ns regala cara avall. Vam ficar-nos al llit plens de panallóns y al llevarnos lo primer que demaném es un *mantecado*.

¿Pot ser natural aixó? ¡Impossible! Las lleys de la naturalesa no son com las d' Espanya: quan s' alteran, alguna poderosa causa deu haverhi.

De solucions al geroglífich se n' han donadas moltes, pero cap d' exacta. La desviació del foch central, la repentina desaparició del gel polar, l' establiment simultani de tantas fábricas eléctricas... es á dir, falornias y ganas d' enrahonar.

Potser hi haji sabi que ab aixó 's dongui per satisfet y consideri perfectament explicada la brusca y total desaparició de la primavera. El públich no es de la mateixa opinió. Per ell el problema continúa en peu, l' esfinge segueix muda y l' geroglífich sense desxifrar.

¿Cóm s' explica aquest misteri?

¿Cóm? No pateixin mes. Colón va fer tenir dret l' ou, donant un petit cop sobre la taula. Ara veuran com l' explicació del fenómeno que tant ens intriga vé á ser casi tan senzilla é ignocenta com la maniobra de Colón.

Tot aixó que passa avuy á la terra s' ha conjuminat al cel.

Santa Eularia, que com á santa es bona dona y no guarda rencor á ningú, á pesar de la trastada de la Verge de las Mercés va jugarli, sempre ha sentit per Barcelona en particular y en general per Espanya un afecte entranyabilíssim.

Aixó fa que la pobreta procuri estar al tanto de las cosas d' aquesta terra y sufreixi ab els nostres disgustos, plori ab las nostras penas y gosi ab las nostras alegrías, lo qual—vull dir aixó últim—no té ocasió de ferho may.

Parlant l' altre día la nostra ex-pastora ab Sant Isidro,—Santa Eularia no 's tracta allá dalt sino ab sants espanyols,—sembla que va dirli, afligida ab las noticias que d' aquí baix li acabavan d' arribar:

—¿Ja sabeu que á Espanya están á l' última pregunta?

—Ara 'l beato Oriol m' ho explicava—respongué Sant Isidro, que també es molt bella persona y hasta una mica segador:—¡Pobra gent!

—Ja podeu dirho. ¡Pobra gent!... Tan pobra, que jo pensava que hauríam de mirar de favorirlos una mica

—¿De quína manera?... ¿Qu' heu rumiat alguna cosa?

—No, la veritat, perque á mí 'm sembla que lo millor sería posar íntegra la qüestió en mans de Deu.

—Ya. Voleu dir anar á explicarli lo que fa al cas, y després ell que determini lo que vulgui.

—Aixó mateix. Al fi y al cap ell es l' amo, y sense l' seu permís tampoch podríam fer res.

—Se m' acut una idea. En lloch d' anarhi vos y jo sols, ¿no sería de mes efecte presentarnos davant de Deu en comissió ben numerosa?

—No está mal pensat. El número sempre imposa y además, alló que diuhen, com mes serém mes riurém.

—Sí, com hi ha món; podém ben riure... Com las cosas van tan bé!—

Siga com vulga, la comissió va formarse, y aquella mateixa tarde Sant Isidro, Santa Eularia, Sant Olaguer, Sant Ramón Nonat, el beato Oriol y una pila de sants més, tots de la terra, van anar á trobar al Pare Etern.

***

Santa Eularia, com iniciadora de l' idea, va fer us de la paraula en nom de la comissió.

El seu discurs, sense ser tan florit com els de 'n Moret ni pretensions com els de 'n Maura, sembla que va produhir bastant efecte.

Va dir qu' Espanya ja no podia dir faba, que las contribucions no més deixan viure als que las cobran, que l' diner ha desaparecut y la manera de guanyarne també, que aixó es un camp perdut y que ab vuyt ó deu mesos mes d' aquesta vida la patria del Quijote anirá irremissiblement á parar al encant de las nacions vellas, passadas de moda y abonyegadas.

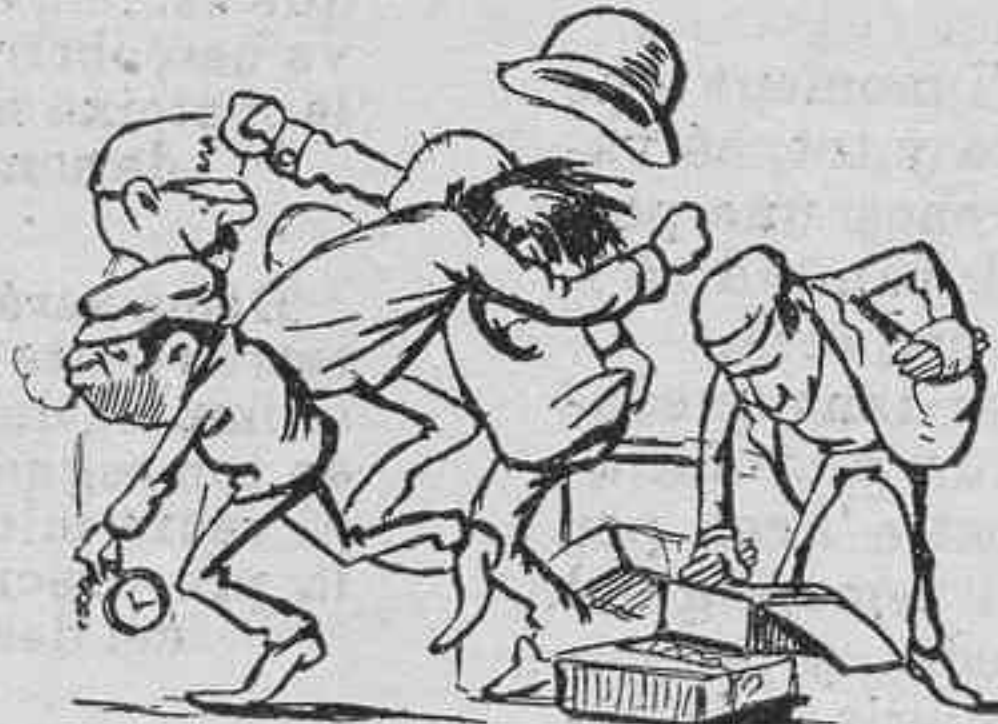
Deu, que sabentho com ho sab tot, sabia aixó

LA QUESTIÓ DEL MITJ CÉNTIM

—Jo de puro no 'n necessito més que un. Per lo tant, tornim el mitj cèntim.

—¿Pero d' ahont vol que l' tregui?

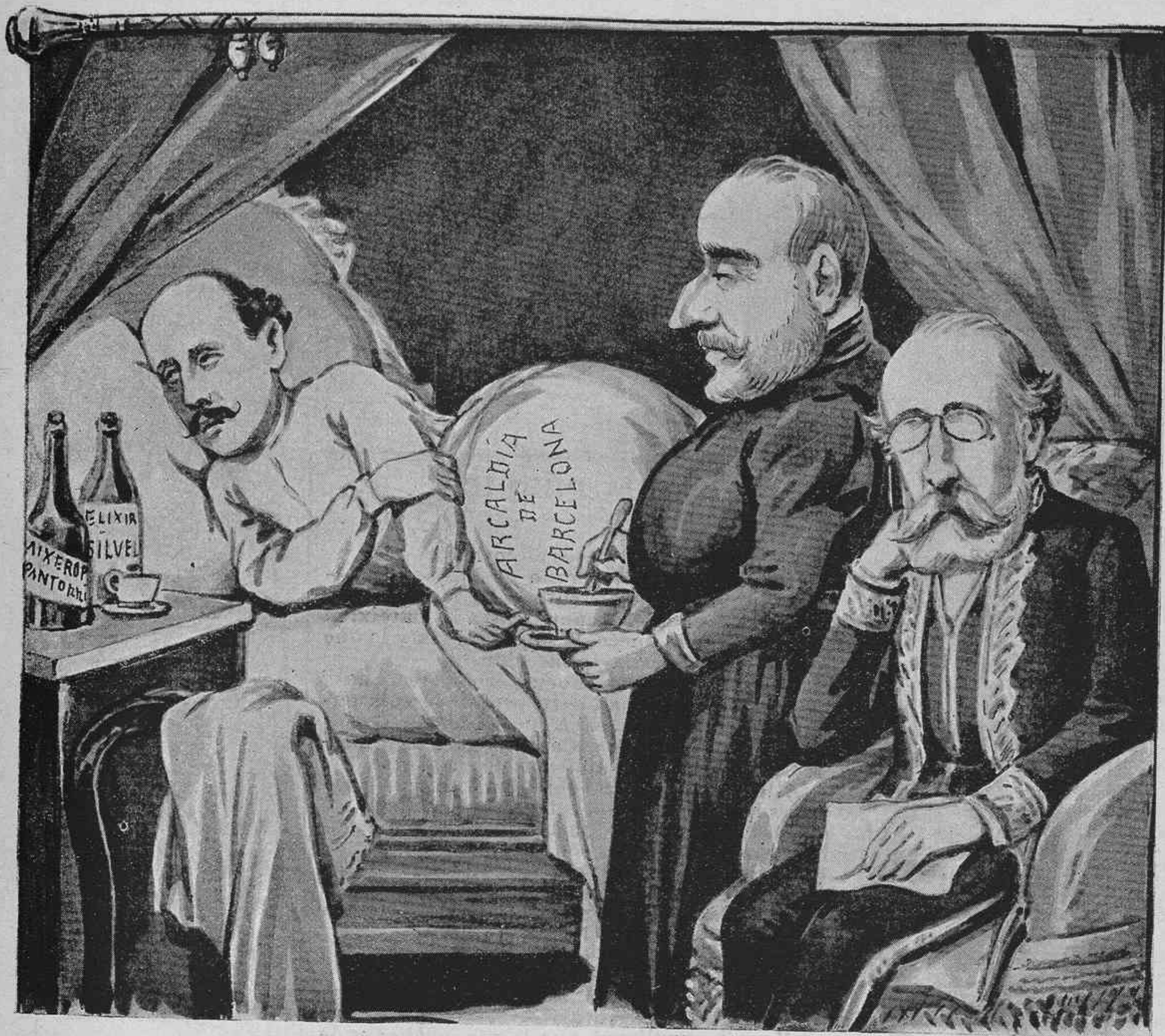
¶ (Crits, barallas, confusió y pescadors que s' aprofitan del rio revuelto.)

—¿Ho veu lo que hi hem guanyat ab la seva tossuderia? Jo setse tabaco, vosté sense rellotje.

L' EMBARÁS DE 'N DATO

Que avuy es molt fàcil,
que potser demà...

¡Deu meu, qué li costa
de desocupá!

tan bé com Santa Eularia, quan aquesta va haver acabat l' arenga va preguntar-li:

—Y bé ¿qué has volgut venir á dir ab aquesta lamentació?

—Ja us ho podeu pensar, Senyor—respongué la santa:—voldríam que us apiadessiu d' Espanya y fessiu alguna cosa pera aliviar las sevas penas.

—Corrent: explica't. ¿Qué desitjariau que fes?

—Vos mateix... Un acte de misericordia, una gota de bálсам, un paliatíu dels que vos disposéu ab tanta abundancia.

—Es que t' haig d' advertir una cosa. De tot lo que passa á Espanya, ella se 'n te la culpa y no es just que jo m' hi amohini gayre ab una nació tan deixada y poca solta com aquella.

—Be, si, aixó es cert; pero consideréu qu' es la nostra terra, *la cuna de nuestros mayores*, la...

—En fí, vaja, no vull que digueu que Deu no s' escolta als sants. Us deixo triar á vosaltres. Digas, ¿qué 'us convé que fassi?

—Toquéu el cor al govern...

—Impossible. Els governs no 'n tenen de cor.

—Procuréu que 's rebaixin las contribucions.

—Tampoch. ¿No veyeu que llavors hi hauria pochos ingressos y 'ls pobres bisbes, els generals, y els tenedors de la deuda no podrian cobrar?

—Feu donchs que las cullitas siguin abundants, que 'l blat dongui 'l cent per hu, que la filoxera 's retiri á la vida privada, que 'ls rius no 's desbordin, que...

—Permetme, Layeta, que 't digui que no hi entens pilota. ¿Qué conseguiriam fent tot aixó?

—Que 'l país aniria gras, que hi hauria diner, que las butxacas tornarian á omplirse...

—Y que 'l govern, veyent plenas las butxacas, diria: Apretém una mica mes, noys, que 'l diner abunda.—

La pobra Santa Eularia no va saber qué contestar. La observació del Pare Etern era de las que no admeten réplica.

—Diguéu vos, donchs—exclamá després d' una llarga pausa:—jo no sé sino que voldria favorir al meu país, socórre'l en alguna forma...—

Deu va rumiari un moment.

—Fet y fet—digué, no trobant altra solució

LA VÍA PÚBLICA

El carrer—sol dirse—es de tothom.
Hauria de serho, perque de lo que tots paguem, tots hem de disfrutarne.

Pero en el mon sempre passa lo mateix: lo que hauria de succehir no succeheix y lo que succeheix no hauria de succehir.

El carrer es de tothom; pero vostés, que d'aquest *tothom* forman part, probin de volguer-hi passar, y sabrán el pá que s' hi dona.

Aquí una bicicleta s' encarregará de demostrals'hi que la vía pública es dels ciclistas.

Allá un aixám de pobres els dirá que 'ls carrers han sigut fets per demanarhi caritat.

Un camálích els donará á entendre que primer que las personas son els bultos.

Un gos els probará que després dels bultos son las bestias.

Un fuster, que hi serra taulons, els sostindrà qu' ell al carrer hi fa lo que vol.

Un manyá, que hi rebla baranas, els dirá que al qui no li agradi que ho deixi.

Un baylet, que hi fa tamborellas, no 'ls dirá res, pero 'ls entrebancarà.

¡Y vajin predicant que la vía pública es de tothom! De tothom, menos del públich,

Si 'ls queda algún dupte, poden preguntarho als municipals, que 's creuhen que 'ls carrers no més han dé servir per dormirhi.

O als cotxeros, que son de parer que únicament s' hi hauria de deixar passar als que van en cotxe.

MATIAS BONAFÉ

mes bona—crech que lo mes senzill es suprimir la primavera.—

Els sants van mirársel com si no l' haguessin entés.

—¿Cóm diheu?

—Suprimir la primavera y saltar del hivern al estiu sense intermedi.

—Bé: ¿y qué hi guanyará ab aixó la gent d' Espanya?

—¡Tira peixet! S' estalviarà 'ls trajés d' entre-temps. Un vestit d' hivern y un d' estiu, y ja 'n tindrà prou. ¿Qué us penséu qu' es poch grossa l' economia?—

Admirats de la sabiduría del Etern, els sants van prorrompre en aclamacions y aplausos.

Y la primavera va quedar abolida.

***

Aquí té 'l lector perfectament explicat lo que fins ara semblava inexplicable.

Per supuesto que jo, de tot aixó, faig com Pilats y 'ls carboners el día que surten á passeig: me 'n rento las mans.

Aixís m' ho han contat y aixís ho conto.

A. MARCH.

ABRIL

Fá poch ha parat de ploure
y ha sortit un sol rialler:
un sol de tarde
de Primavera
que per tota la plana s' extén...

Els arbres florits, encare
gotejan calladament,
y encare un núvol
feixuch y negre
amenassa sinistre ab mal temps..

Pró la tempesta passada
no teméu que torni més:
massa que ho diuen
las aurenetas
omplint l' ayre d' alegres xisclets...

Massa que ho diu aquell poble
que solitari frueix

l' humida flayre
de terra molla
y la fresca blavor d' aquell cel...

ANGEL MONTANYA.

PRINCIPAL

Ha comensat sas funcions en aquest teatro la companyia dramática del *Teatro Español* de Madrit, quals principals elements son els actors Fuentes y Perrin.

En las primeras funciones han pagat tribut al género *echegayaresch*, posant en escena las obras tituladas: *El gran galeoto* y *Vida alegre y muerte triste*, mes á propósito pera posar á proba la resistencia física dels actors que sas condiciones artísticas.

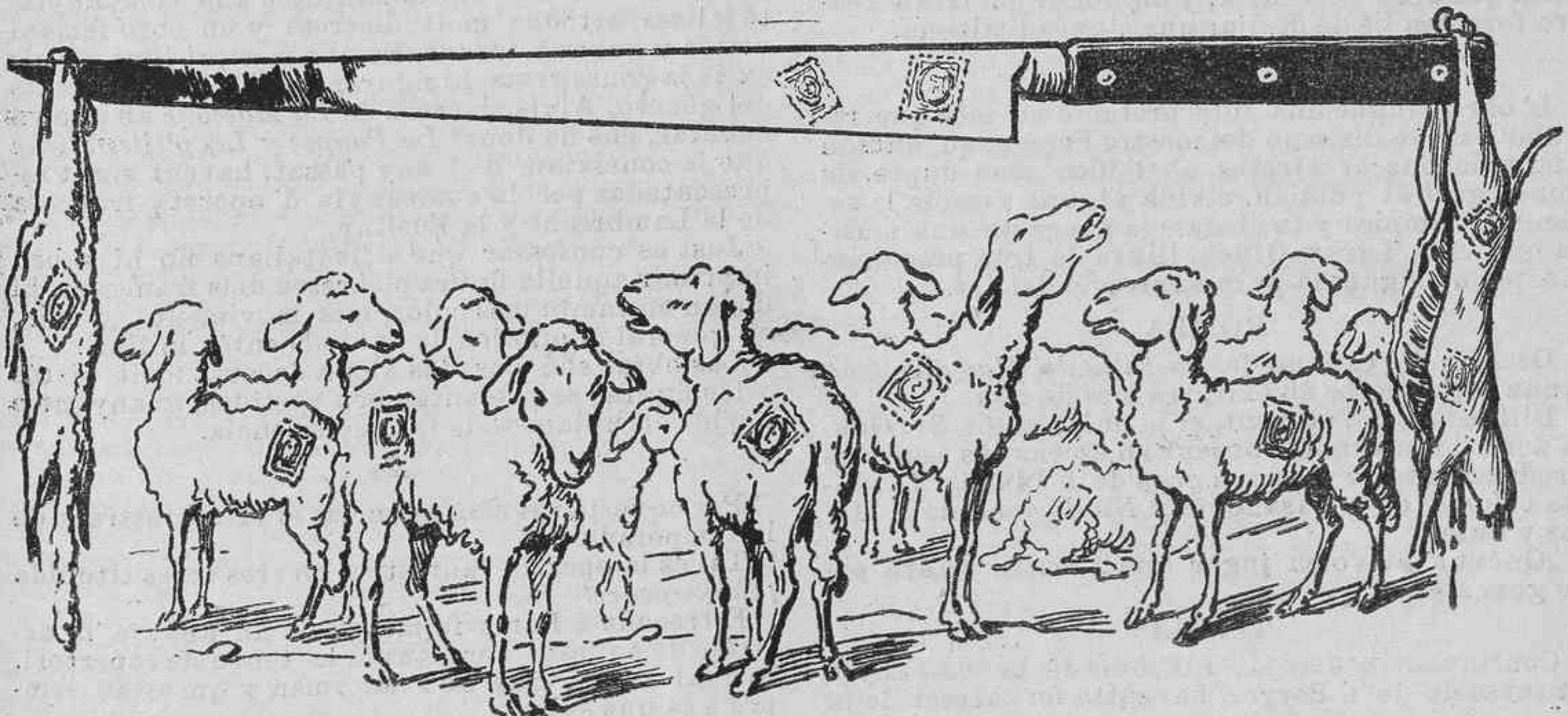
Suspeném, donchs, el judici relatiu á la indicada companyia, fins que li veyém alguna obra nova y que no 's presti á comparacions. Per ahir á la nit tenia anunciat l' estreno de un drama titulat: *Vencedor de sí mismo*. La senmana próxima 'n parlarem.

LICEO

Ifigenia en Tauride es una creació del inmortal Glück, digna rival de son *Orfeo*... y á pesar de tot hi ha hagut al Liceo qui no l' ha volguda entendre, ni pendres la pena d' escoltarla. Certas manifestacions que varen ferse per ofegar els justos aplausos dels inteligents, son etzegalladas que revelan la ignorancia y la incultura de una part del públich. Y sembla mentida qu' en aquell teatro ahont encare semblavan sentirse 'ls ecos de las maravillosas sinfonias beethovenianas, el pulcre, el clássich, l' inspirat autor de *Ifigenia* no haja sigut objecte com devia de generals y entusiastas aplausos.

¡Oh, la ópera de la sencillés genial, que interpreta ab maravillosa exactitut de sentiment y de colcr el carácter y las situaciones del libre; la ópera que descriu ab divins accents la manera de ser dels héroes y dels deus mitològichs, té per las barrueras orellas de molts de nostres filarmónichs el gran inconvenient de prescindir dels efectismes fets ab motllo y de aquells pinyols, que á n' ells els fan cridar: ¡Bravo! cada vegada que 'ls senten.

BENS DE PASQUA

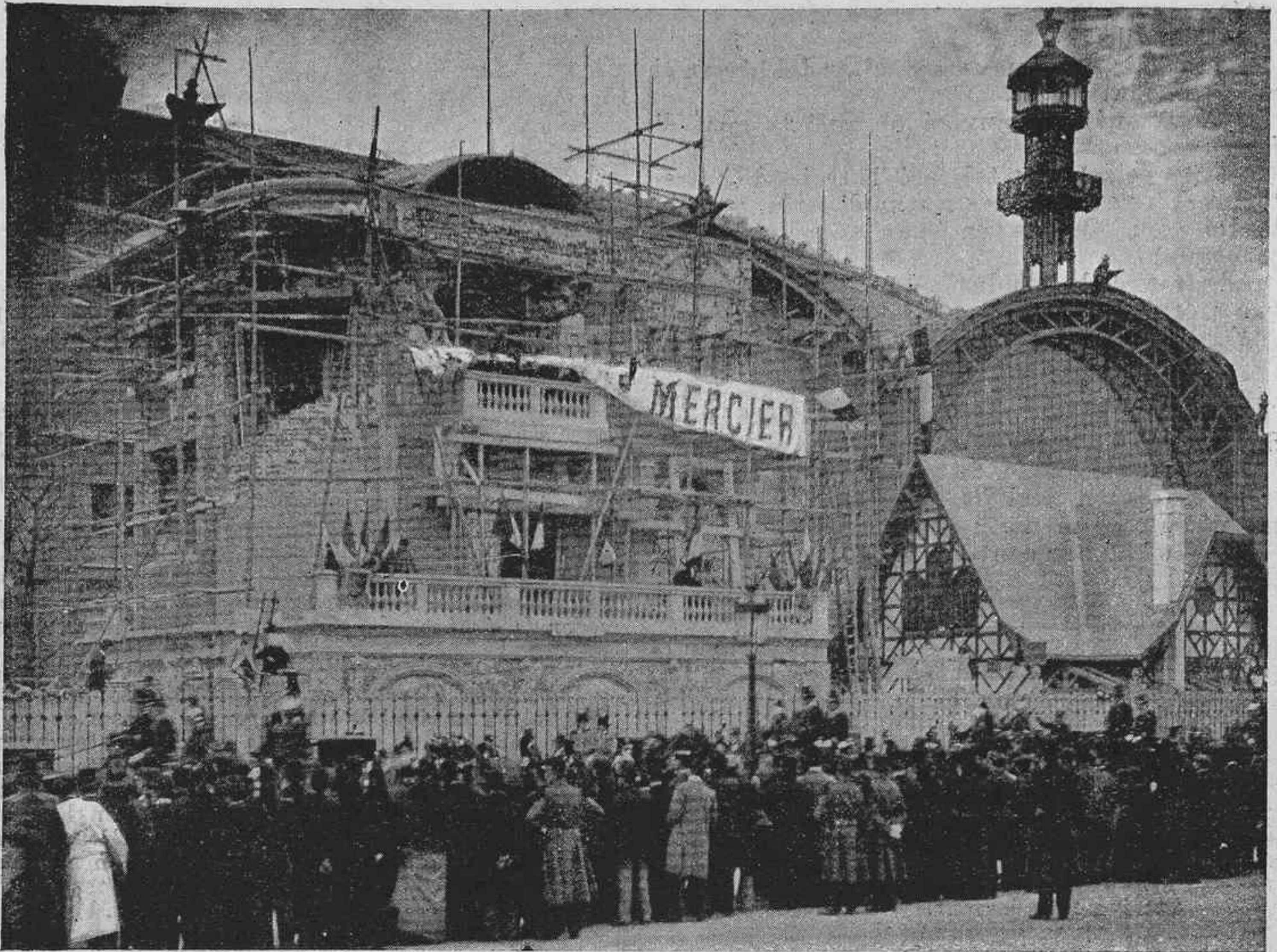
Magres, sellats, morts de gana,
somicant sense consol...

¡Veus' aquí la vera imatge!
del pobre poble espanyol!

PARÍS. 14 D' ABRIL.—INAUGURACIÓ

(Instantáneas fetas expressament)

La comitiva oficial dirigintse á l'antigua Galeria de Máquinas, pera celebrar l'acte solemne de l'obertura de l'Exposició.

Pero no ha de alterar poch ni molt la sanció del mon musical en honor de una creació tan hermosa la mala educació artística de un grapat de liceístas de pa sucat abolí. Molts d'ells mateixos, després de haver fet l'home (ells se creuen fer l'home quan fan el bestia) en la primera representació, son capassos d'escoltar en las successivas y fins de confessar que s'havían equivocát. No es la primera vegada que aixó succeheix, y en honor del Gran Teatro fora ben bé de desijar que sigués l'última.

* *

L'obra tingué una interpretació no mes que regular baix la direcció del mestre Ferrari qu'en son afany de buscar efectes, ab l'idea sens dupte, de donar gust al públich, olvida alguna vegada la serenitat olímpica y la elegancia grega de una música que creá l gran Glück, lliure de tota preocupació que no sigués la pura expressió del art.

ROMEA

Després del estreno de *La Filla del Mar* que continúa representse ab éxit, res mes de nou.

Dilluns, 23 del corrent, el popular actor Sr. Goula dona 'l seu benefici posant en escena las següents produccions: *La germana gran* de 'n Llanas, *L'última voluntat* de 'n Casanovas y *Nit de nuvis* de 'n Molas y Casas.

¿Quánt s'hi volen jugar que 'l teatro estará plé de gom á gom?

TÍVOLI

Continúan ab éxit las funcions de la companyia de sarsuela de 'n Berges, haventse fet cárrech de la

direcció de l'orquestra 'l popular mestre Pérez Cabrero.

NOVEDATS

La *troupe* italiana de Soárez-Acconi en las funcions que porta donadas ha revelat condicions molt apreciabls pel cultiu de l'opereta. Disposa de un personal idéneo, entre 'l qual descollan la Sra. Soárez y 'l Sr. Acconi que donan nom á la companyia: té altres artistas molt discrets y un coro femení vistós y que sab cantar. En el repertori junt ab els éxits ja consagrats hi figuran las últimas novetats del género. Aixís, darrera de *La Mascotte* ab que va debutar, ens ha donat *La Poupée* y *Les p'tites Michu* que ja coneixíam de l'any passat, havent sigut representadas per la companyia d'opereta francesa de la Lambrecht y la Edeliny.

Just es confessar que si 'ls italians no hi saben imprimir aquella finura picaresca dels francesos, hi donan en cambi mes color, mes moviment... y vaja, en general el públich de aquí els entén millor.

Las obras son posadas ab un decorat molt vistós y las figuras se presentan ben vestidas, guanyantse sovint els aplausos de la concurrencia.

* *

Per aquesta nit está anunciat el primer estreno de la temporada.

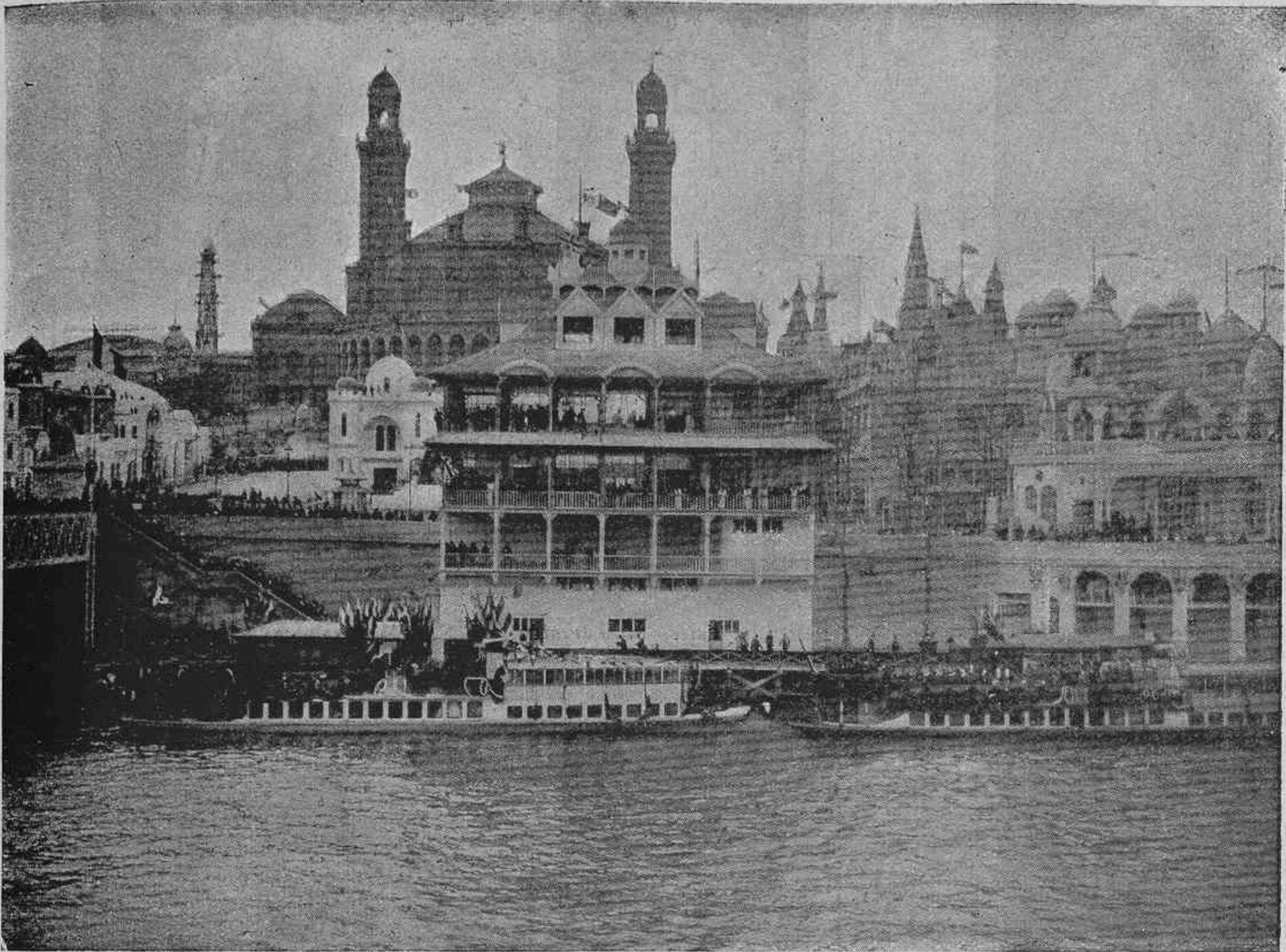
Tal es la opereta fantástica en tres actes titulada *¡Shakespeare!*

Estrenada á París fa menos de un any, ja 'ls artistas de aquesta companyia la tenen de repertori, lo qual vol dir que no s'adormen y qu'están sempre á la que salta.

DE L' EXPOSICIÓ UNIVERSAL

per a LA ESQUELLA DE LA TORRATXA)

El president de la República, Mr. Loubet, després d'inaugurada l'Exposició, s'encamina al pont de Jena per a embarcar-se.

CATALUNYA

La Cara de Dios es un drama en tres actes y algunas pessas de música, de més a més. De casi todas ellas, sino de todas en absoluto, podría prescindirse sense detriment de l'obra.

Per cert que aquesta enganxa al espectador ab son argument melodramàtic y ab el caràcter popular dels seus personatjes, tots ells treballadors: mestres de casas y manobras. Per son género es una especie de *Juan José*, ja que no ho siga pel seu argument, ni pels seus epissodis.

No volem pas relatarlo, per no escaldufar l'interés dels numerosíssims espectadors que tenim per segur anirán a veure l'obra. Lo que si dirém es que hauria pogut treure's'n mes bon partit, si 'ls actes segon y tercer siguessen mes arrodonits y estiguessen sobre tot tan ben concentrats com el primer, tot ell acció sense requincallas, ni embutits.

Aquell cambi continuo de telons, aquella manera de portarnos, perque al autor aixís li plau, a la festa de la *Cara de Dios* que dona títol al drama, refredan l'acció, a còpia d'epissodis rebuscats.

Gran sort que l'Arniches es un autor plé d'amenitat, que sab entretenir al públich, ab el moviment escénich, sempre viu, y ab las agudesas y frases que posa en boca dels personatjes. Mes no totas aquestas frases están conformadas ab el caràcter dels mateixos: tot sovint es l'autor y no 'l tipu qui las pot dir; pero 'l públich hi riu ó s'hi entusiasma, segons sigan cómicas ó dramáticas; y aixís entre riallas y aplausos va forjantse l'èxit de la representació.

Aquest èxit sigué franch y ruidós.

Molt se distingí 'l Sr. Gil que feu una verdadera

creació del tipo del manobra Doroteo: se l'ha apropiat per complert y tant en las situacions cómicas com en las melodramáticas desplega una naturalitat y fa gala d'una flexibilitat encantadoras. Lo senyor Nadal, en el paper de traidor y 'l Sr. Capsir en el de protagonista hi están també molt justos. De las damas descolla la Srta. Bordás, si bé 'ns agradaria que dongués un xich més d'emoció sincera a la seva dicció, que peca una mica massa de entonada y freda. Molt bé las Sras. Sacanelles y Campos y la Sta. Taberner en sos epissódichs papers... y en general tota la companyia ajustada y treballant ab verdader carinyo.

Las decoracions degudas al Sr. Urgellés están molt ben entesas y contribuheixen poderosament al bon efecte de l'obra.

GRAN-VIA

Pel dilluns, dia 23 del actual, está anunciada la primera representació de l'obra d'espectacle: *A países desconocidos*.

AL LIRICH

Aquesta nit solemnitat musical al *Lirich*. Toca en Malats, l'insigne pianista barceloní, algunas pessas a piano sol; altrás acompanyat de una nutrida orquesta.

No es del cas desperdicier l'ocasió que se 'ns ofereix de admirar novament a un concertista de tanta forsa, tant més quan una de las pessas del programa, titulada *Africa*, una de las últimas creacions de 'n Saint-Saens, será estrenada en el concert de aquesta nit. L'admirat compositor francés que l'ha creada ha escullit al Sr. Malats per a ferla conèixer per primera volta.

N. N. N.

PERA NOSTRAS LECTORAS

Passarlo pels llabis: *Desitjo entaular correspondencia.*

Pels ulls: *Estich molt trista.*

Deixarlo caure: *Serém amichs.*

Passarlo per l'orella dreta: *Ets molt infiel.*

Per l'orella esquerra: *Tinch una carta per tú.*

Doblegarlo per las puntas oposadas: *Espéram.*

AL MEU FILL

¡Emilio, estás ben posat!
He sapigut que festejas
y si haig de dir la vritat,
creu que t'has ben enredat
si 'l goig d' un marit envejas

Ella diu que passa afanys
per tú, y la cigonya 't pinta;
com ja té vintitrés anys
busca agafá ab sos parany
á un que no haja entrat en quinta

Prou li convé á la Pilar
que t'enganxis pel casori
Jo la quinta 't vull pagar
y ella busca ferte entrar
al servey obligatori

¡Y quin servey, Deu me val

Ja 't planyo, noy, si es d' aquellas
que tenen sempre algún mal
Pel servey matrimonial
no vulguis gallinas vellas.

Es clar, fent el ploricó
alguns cops y altres ab mimo,
tú, innocent, creus de debó
quan ella fingint passió
te diu:—T' estimo, t' estimo

Com que ja fácil no es
que amor en son cor s' arrapi
puig ja 'n conta vintitrés
lo que 't diu vol dir no més:
—Que no escapi, que no escapi.

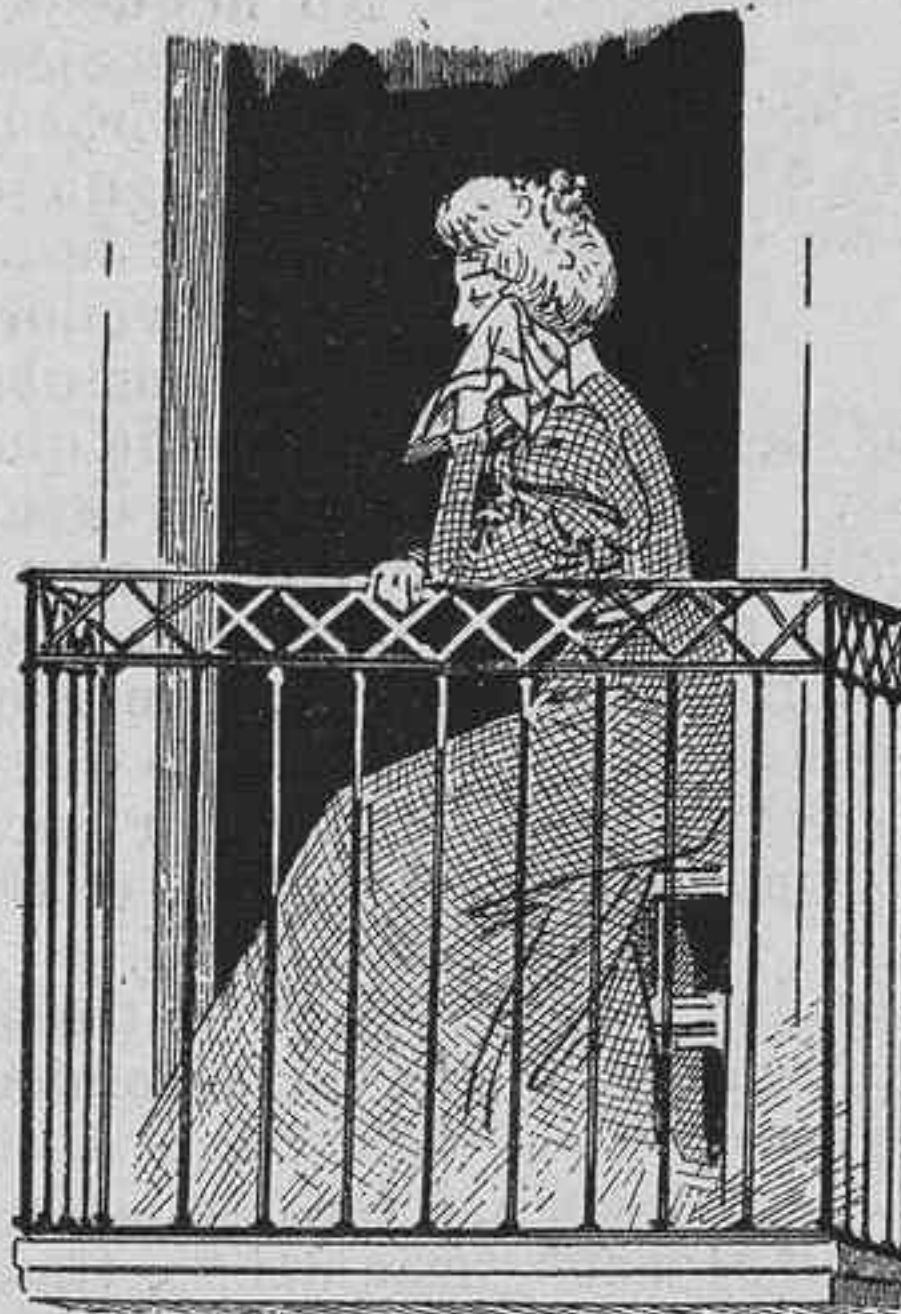
Y tú que aixó no comprens
perque la rahó t' abona
per la joventut que tens,
tan sols pensat quan la sents:
Qué m' estima aquesta dona!

—EL LLENGUATJE DEL MOCADOR

Apoyarlo á la galta dreta: *Sí.*

A la galta esquerra: *No.*

Passarlo per l' espatlla: *Segueixme.*

Cargarlo ab las dugas mans: *Indiferencia.*

Nusársel al dit índice: *Estich compromesa.*

Nusársel á tota la má: *¡Soch teva!*

Mes jo que ja soch gat vell
y veig que l' amor t' assedia,
avants de fé un desgavell
vull que ben clá 'l teu cervell
vegi que tot es comedia.

Primer tens d' estar segú
de si es bona per casada
puig l' afecte qu' ara 't dú
es porque n' hi ha poch com tú
de la primera volada.

La dona passant dels vint
mes qu' un ángel es un diable,
prompte mostra 'l seu instint
y per xó busca fingint
troba un marit manejable.

Quan sigas major d' edat
desd' ara 'l permís no 't nego
si vols deixá el celibat,
pro creu que per ser casat
s' ha de ser com l' amor, cego.

MARTÍ REVOLTÓS

Las tres fotografías que referents á la inauguració de la *Exposició de París* publicuém en lo present número han sigut obtingudas expressament pera LA ESQUELLA, aprofitant al efecte la circumstancia de trobarse 'l día 14 en la Capital de la vehina Republica, nostre bon amich D. Antoni López, editor de aquest semanari.

Gracias á la seva activitat las hem rebudas á temps pera ferlas grabar y publicarlas avuy, tenint la seguretad de que son las primeras que relativas á tan gran aconteixement, haurán vist la llum á Espanya.

Vels'hi aquí qu' encare no tenim arcalde definitiu. En Pantorrilles que havia anat á Madrid á fer de llevadora ha tornat á Barcelona cansat d' esperar l' hora del part de 'n Dato que no venia may.

De manera que aquella frasse castellana: «Cuesta mucho hinchar un puro», traduhida al catalá dirá aixís: «Costa molt inflar un arcalde de real ordre.»

Aquesta última Senmana Santa fins hem tingut professóns ab armats y cucurullas.

També hem tingut funcions de iglesia com la de Sant March ab venta de localitats com als teatros, regint los preus següents: 25 céntims las cadiras de primera classe y 15 las de segona.

Per cert que dos devotas á las quals se 'ls havia despatxat un mateix assiento ab una mica mes s' esgarrapan.

Aixó sí que 'n els teatros raras vegadas succeheix, perque avants que tot procuran tenir las taquillas ben arregladas y sense números duplicats. Y si á pesar de tot se ofereix un dupte, els espectadors en lloch de barallarse acuden al acomodador.

El Sr. Lamaña ha presentat la dimissió d' individu de la comissió de Consums.

¡Y tant necessaria qu' es la manya pera formar part de la indicada comissió!...

No 'm queda espay pera publicar la protesta que vint societats que forman part de la *Associació dels Coros de Clavé*, han formulat en defensa del seu digne president D. Eussebi Benajes, que ve sufrint desde fa alguns días els atachs del nét de D.ª Savadora.

Crech, no obstant, que no hi ha motiu d' indignarse de que *El Diluvi* exerceixi 'l seu ofici, procurant espargir llevors de odi y discordia, en tots los camps en los quals floreixen ideas bonas y generosas, com ho son las que 'l gran Clavé va sembrar en el cor de las masses populars.

Y per lo que respecta al Sr. Benajes, personalment, deu enorgullirse de la sanya diluviesca, perque res enalteix tant á un home com els atachs del *Diluvi*.

Si jo 'm trobava al lloch del Sr. Benajes, en justa correspondencia al carinyo rabiós del *Diluvi*, demanaria als coros de l' *Associació* que anessin á fer una serenata al Insensat y un' altra al hereu del Sr. Gassull... per alló que diuen de que: «La música á las fieras domestica.»

Llegeixo:

«El ministro de la Gobernación abriga el propósito de verificar un viaje á Barcelona, para responder á la invitación que le ha hecho el *Fomento*. Se había dicho que el Sr. Dato se proponía dirigirse á esa dentro de breves días, pero á última hora se asegura que el viaje no tendrá efecto hasta el mes de mayo.»

Molt ben pensat. Perque 'l maig es el mes de las flors... y vaja, tot-hom sab que 'l Sr. Dato, políticament considerat, es una bona flor.

***

Pero ¿y que me 'n diuen de la invitació del *Foment*, á un dels mes caracterisats ministres de 'n Silvela?

El *Foment* que fins ara tant s' havia significat per sas campanyas favorables al concert económic, retxassat pel govern ab gran indignació ¿cóm s' explica que convidi á un dels membres de aqueix govern? ¿Es que 's proposa guanyarlo en pro de la seva causa, ó es que ha resolt demanarli perdó y rendirseli humilment?

Bons industrials serán si vostés volen els individus del *Foment*; mes ay qu' en materia política no fan mes que teixir y desteixir.

Ens escriu un lector constant de LA ESQUELLA:

«El famós *Negre de la Riba* ha desaparegut de una especie de ninxo ó capelleta que desde feya molts anys ocupava en la fatxada de un magatzem situat prop del passeig del Cementiri vell. Pobre *Negre de la Riba*! Per un noy que 'm digué era vehí del negre, vaig poder enterarme de la malifeta de que últimament ha sigut objecte.

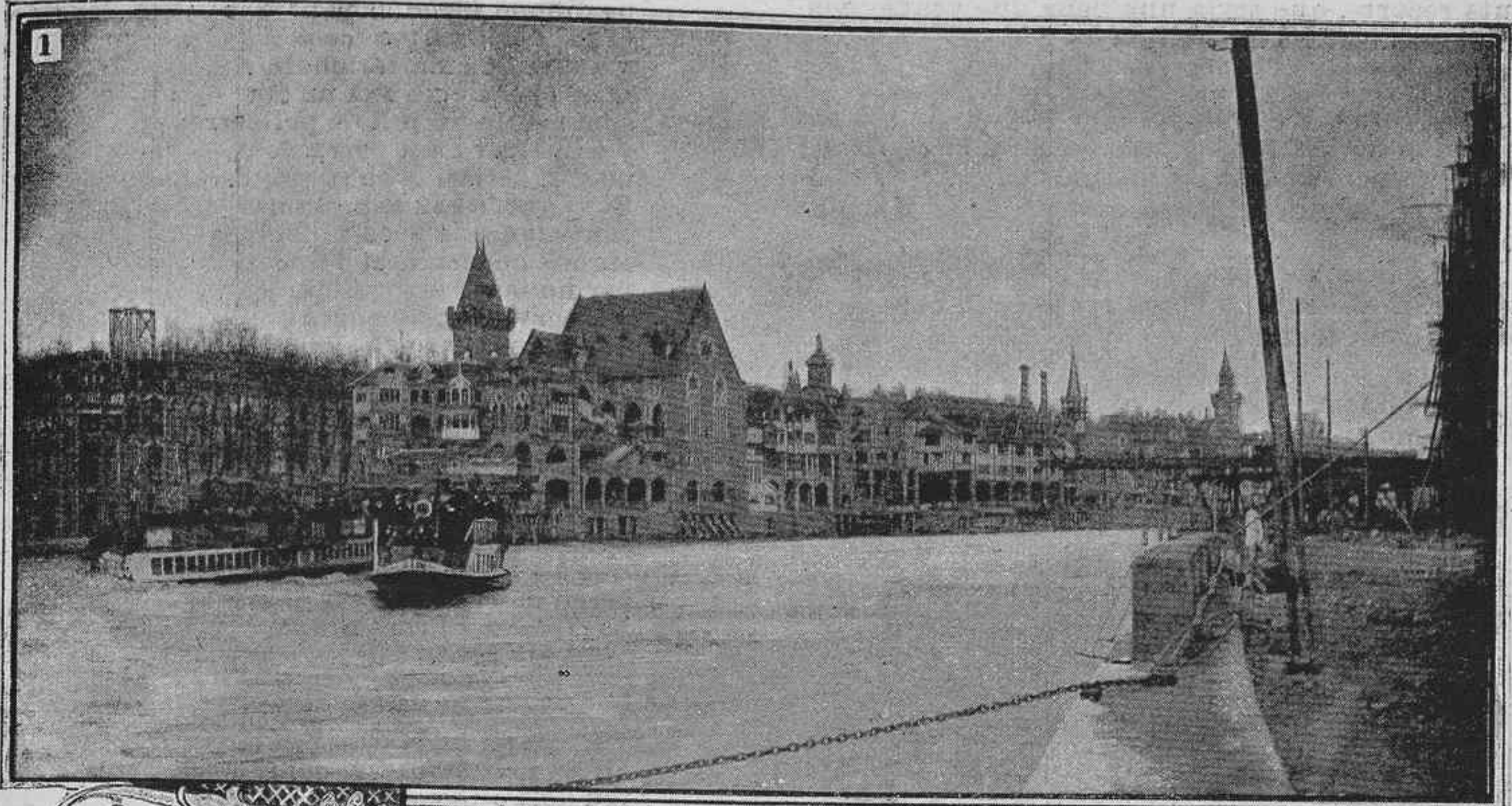
NOSTRES ARTISTAS

JOAQUIM MALATS
Notable pianista catalá.

NOTAS GRÁFICAS DE L' EXPOSICIÓ UNIVERSAL

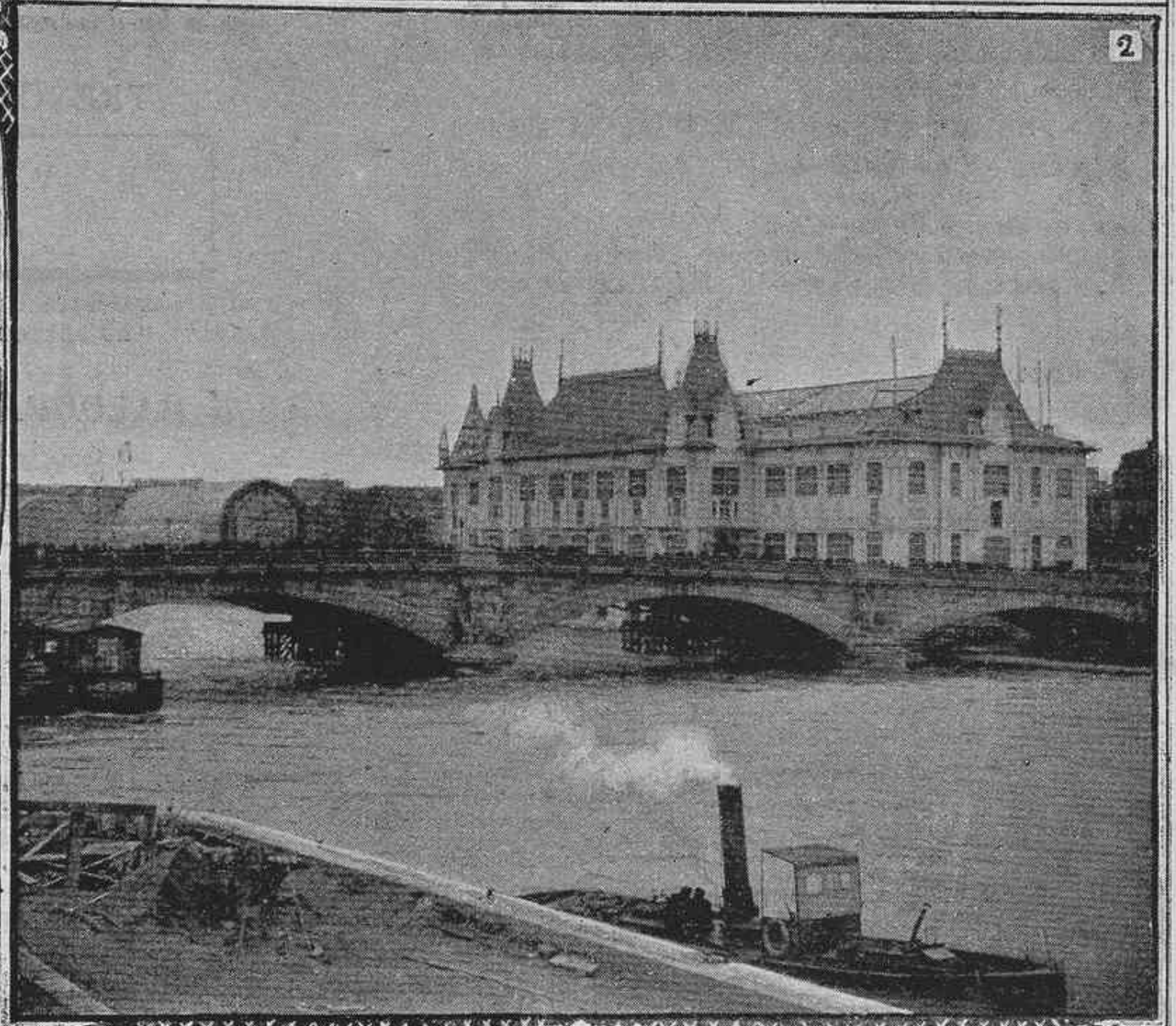

«Per destronar-lo del lloch que venia ocupant feya tan temps, com un centinella mirant fixament en direcció á son primitiu estatje, li fou lligada una corda al coll, y ab l'ajuda de un burot, tira que tirás, fins que ¡barrabúm! el Negre besá la terra que contemplava desde la seva capelleta. Resultats de la cayguda: que 'n valgué de menos un bras y una cama que ja las tenia prou consentidas, y encare per mes afront el deixaren abandonat al bell mitj del carrer.

»Per fortuna may falta algú que 's compadeixi de la desgracia: cors generosos que 's recrean ab els recorts de la velluria, y un d'aquests seria 'l subjecte que 'l va recullir anantlo á instalar á la casa de un mestre manyá prop del Cementiri.

»¿Está destinat á desaparèixer? No ho sabem pas; pero quan menos ja que LA ESQUELLA anys enrera dedicá un bonich article al famós Negre, bó será que prengui nota de aquesta qu' es una de las últimas vicissituds de tan popular *personatge*.

***

1. Vista general de la reproducció del *Antich Paris*, á lo llarch del Sena.—2. Pabelló particular de la ciutat de París.

Y ara una pregunta:
Avants no desaparegui del tot una de las imatjes mes típicas de la vella Barcelona ¿no podrián donarli estatje en el Museo arqueològich de San-

ta Agueda, ó en el que l' Ajuntament posseheix en un dels edificis del Parch?

Artísticament aquell *mascarón* de la proa de un barco vell, no val gran cosa; pero guarda tants recorts, que seria una pena que acabés convertit en un pilot d' estellas.

Demá dissapte, número extraordinari de *La Campana de Gracia*, ab text de gran actualitat y fonda intenció política y hermosos y dibuixos de 'n Moliné, Pellicer, Apeles Mestres y Mariano Foix.

En fí, estimats lectors, un número de aquells qu' están dihent:—¿Voleu pasar un bon rato? Donehs compreume.

De 'n Conrat Colomer, el malaguanyat actor catalá, mort en mal' hora:

—«Hi ha moments en la vida que fins la llebra pot ser un animal perillós.

—»Quan?

—»Quan se n' ha menjat massa.»

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Con-tes-ta-ci-ó.*
- 2.ª ID.—*Ma-ri-a-net.*
- 3.ª ANAGRAMA.—*Maca—Cama.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La grossa—Narcís Oller.*
- 5.ª TRIÀNGUL DE SÍLABAS.—*RI CAR DO
CAR ME
DO*

6.ª POBLEMA.—

$$\begin{array}{r} 12 + 3 = 15 \\ 18 - 3 = 15 \\ 5 \times 3 = 15 \\ 45 : 3 = 15 \\ \hline 80 \end{array}$$

7.ª GEROGLIFICH.—*Si duptas fas punts suspensius.*

TRENCA + CAPS

XARADAS

I

XARADA-CARTA

Veig m' escrius sols per saber quin efecte 'm feu «La Llágrima», si vols Pau que 't siga franch no se pas com esplicarme, porque l' efecte me 'l feu, bó y dolent á la vegada. Me 'l va fer bo en primer lloch, porque dintre aquella estancia *un-dos-tres* ó lo que siga sols s' hi respira gatzara; si per dissort n' hi ha un de trist en cambi n' hi han deu que cantan tant que si hi entras ab penas ne surts tranquil com els altres. Pro en segón lloch molt dolent me feu l' efecte amich Batlle. . . ¿Trobas lògich y decent, qu' en lloch de cadiras hi haja, tamborets de quatre potas per si un hom' vol assentarse?

A més d' aixó hi ha uns quants nyebits que si bé son de la classe, se distingeixen molt bé, porque sont més bruts que 'ls altres. Del *un-dos* en general, ne dihuen *jurba* 'ls panarras el pá 'l cridan per *tossut* y altres deu mil faramallas: tant 'ls és deixá aná un rot com menjá un tall de pollastre; y en parlar molt porcament, no s' hi miran poch ni gayre. El vi que 's beu es molt clar tant clar, que poch ni molt taca, segons he vist, així 'l donan per no tacar estovallas, y 'l serveixen ab porró que pobret apenas *quarta segona*, pero aixó si casi sempre es á la taula, y avuy res més no detallo porque la feyna es molt llarga sols te diré que per mi no se 'n ha de dí á «Ca'n Llágrima» puig el nom més apropósit, que á aquest *figon* pot donarse crech molt bé que ser deuria... La *Total* del Frare grapa.

FIDEL DELFI.

II

El marit de la *Cinch-dos* qu' es *prima-dos-ters-quart-cinch* fou dels que més treballaren en la *hu-dos-tres-quart* de 'n Prim.

SISKET D. PAILA.

TRENCA CLOSCAS

V. NADAL

ALICANTE

Formar ab aquestas lletras degudament combindas lo títul d' una comedia catalana.

MONTABLIZ.

BALDUFA NUMÉRICA

- 5 6 —Lletra.
3 2 —Negació
1 2 3 4 5 6—Nom de dona.
1 6 3 5 2 —Lissiat.
1 2 3 6 —Animal.
6 3 6 —Nom de dona.
1 4 —Nota musical.
5 —Consonant.

RICH-RACH.

CONVERSA

—D' hont es eix paper tan fí?
—Del magatzém que tú y jo tot just acabém de dí.

J. BATISTA

GEROGLIFICH

× I ×

×

I

×

A. DEL ESTANCH.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Española, Barcelona. Correu: Apartat número 2

DE ACTUALIDAD

GUÍA-PLANO DE PARÍS PLANO DE LA EXPOSICIÓN UNIVERSAL

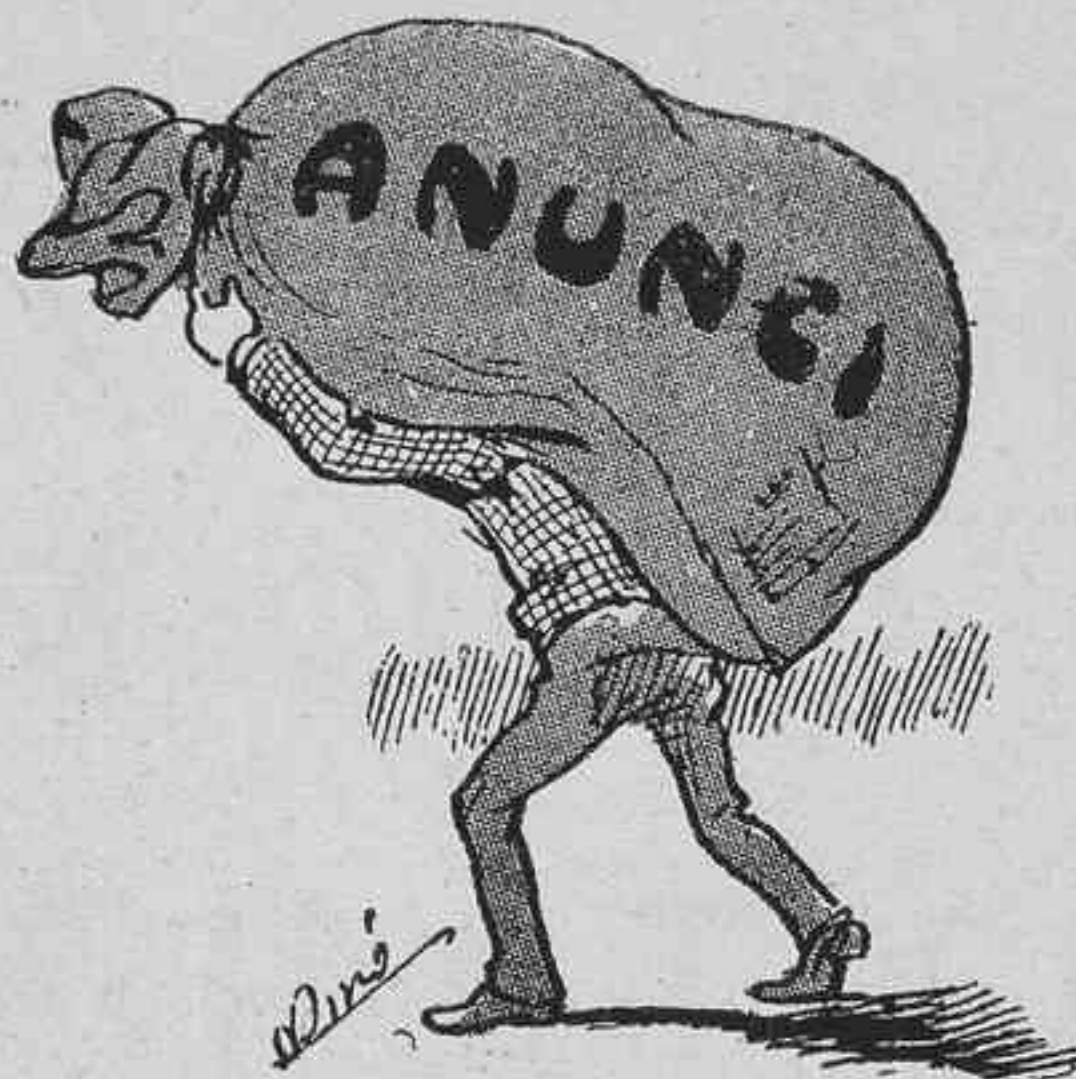
Los dos tirados á tres tintas y plegados en forma de cartera de bolsillo.

Precio: 1'50 pesetas.

LEY DEL TIMBRE

Aumentada con el Reglamento, Notas aclaratorias y un Índice por orden alfabético.

1'50 pesetas.

ARANCELES DE ADUANAS

para la Península é Islas Baleares

Precio: DOS pesetas.

OBRAS NUEVAS

TERAPÉUTICA INFANTIL

POR EL DOCTOR

Eduardo Garcia del Real

3 pesetas.

NOVELAS EN GERMEN

POR FRAY CANDIL

(EMILIO BOBADILLA)

2 pesetas.

BARCELONA Á LA VISTA

Magnífico album de fotografías, conteniendo 192 vistas de la Capital y sus alrededores.

Un volumen, gran tamaño, encuadernado en tela, 8 pesetas.

MONTSERRAT Á LA VISTA

ALBUM DE FOTOGRAFÍAS DE LA FAMOSA MONTAÑA CATALANA

con un resumen histórico, un plan de excursiones y otras indicaciones útiles al viajero.

Un volumen, encuadernado en tela, con una plancha en negro y metal, 2 pesetas.

Dentro de la próxima semana saldrá á luz

VERSOS Y PROSA

Volúmen 72 de la
COLECCIÓN DIAMANTE

POR JOAQUIN M. BARTRINA

Un elegante tomo, con una bonita cubierta en colores, 2 reales.

8 planas

DEMA, DISSAPTE

10 céntims

Número ex- traordinari de La Campana de Gracia

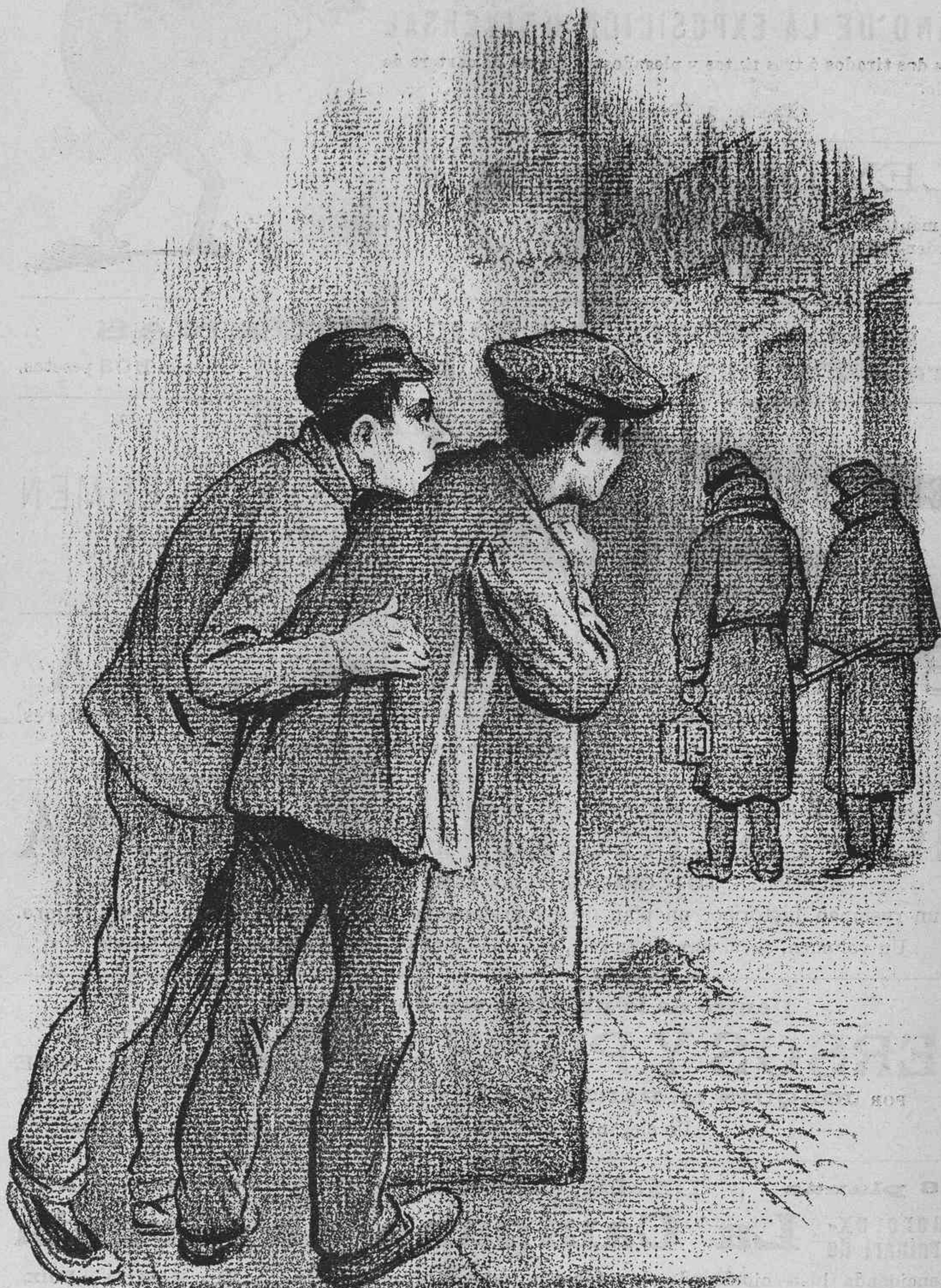
Intencionada ilustració deguda als notables artistes Moliné, Pellicer (J. Ll.), Mestres y Foix

Text variadíssim y d' actualitat.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

AL AGUAYT

— Ojo, Nando; el sereno y 'l vigilant ja 's retiran.
— Ara serà la gran hora pera posarnos à *traballar*.